Is dat Rechtspraak?

Verdedigingsrede van H. Kolthek Jr. voor het Gerechtshof van Amsterdam op 15 Februari 1911 ▫ ▫ ▫ ▫

Wanneer gij iemand naar de gevangenis of naar het schavot ziet voeren, haast u dan niet om te zeggen: „Dat is een booswicht, die een misdaad tegen de menschen heeft begaan" :-: :-: :-:
Want misschien is hij een wèlwillend mensch, die zijn broeders heeft willen dienen, en die daarvoor door hun verdrukkers is gestraft :-: :-: :-: :-: :-:

DE LAMENNAIS
R.-K. Priester

Uitgave: Drukkerij „Voorwaarts" :-: Amsterdam

▫ ▫ ▫ PRIJS 10 CENT ▫ ▫ ▫

Abusievelijk is op deze titelpagina een verkeerd motto geplaatst. Men voege daarvoor onderstaand in de plaats in verband met wat op de laatste bladzijde van de inleiding staat.

RICHTEREN IX.

8. De boomen gingen eens henen, om een koning over zich te zalven en zij zeiden tot den olijfboom: wees gij koning over ons.

9. Maar de olijfboom zeide tot hen: Zoude ik mijn vettigheid verlaten, die God en de menschen in mij prijzen en zoude ik henengaan om te zweven over de boomen?

10. Toen zeiden de boomen tot den vijgeboom: Kom gij, wees koning over ons!

11. Maar de vijgeboom zeide tot hen: Zoude ik mijn zoetigheid en mijn goede vrucht verlaten en zoude ik henengaan om te zweven over de boomen?

12. Toen zeiden de boomen tot den wijnstok: kom gij, wees koning over ons!

13. Maar de wijnstok zeide tot hen: Zoude ik mijnen most verlaten, die God en menschen vroolijk maakt en zoude ik henengaan om te zweven over de boomen?

14. Toen zeiden al de boomen tot het doornenbosch: Kom gij, wees koning over ons!

15. En het doornenbosch zeide tot de boomen: Indien gij mij in der waarheid tot een koning van u zalft, zoo ga vuur uit het doornenbosch en vertere de cederen des Libanons.

Is dat Rechtspraak?

**Verdedigingsrede van H. Kolthek Jr.
voor het Gerechtshof van Amsterdam
op 15 Februari 1911** ▫ ▫ ▫ ▫

Wanneer gij iemand naar de gevangenis of naar het schavot ziet voeren, haast u dan niet om te zeggen: „Dat is een booswicht, die een misdaad tegen de menschen heeft begaan" :-: :-: :-:
Want misschien is hij een wèlwillend mensch, die zijn broeders heeft willen dienen, en die daarvoor door hun verdrukkers is gestraft :-: :-: :-: :-: :-:

DE LAMENNAIS
R.-K. Priester

Uitgave: Drukkerij „Voorwaarts" :-: Amsterdam

EEN ÉÉNIG GEVAL.

Evenals „De Opruier" bevat dit boekje een onuitgesproken verdedigingsrede. Maar de oorzaak is een geheel andere. Voor de Rechtbank werd mij niet toegestaan mij te verdedigen zooals ik het wenschte; en voor het Gerechtshof was een verdediging overbodig, doordat de Advocaat-Generaal, Mr. baron Van der Feltz, vrijspraak vroeg.

Daar had ik natuurlijk niets op aan te merken en heb mij daarom bepaald, tot het uitspreken van het achterste gedeelte der rede, waarin ik het heb over het optreden der politie bij strafprocessen als dit en vele andere.

En ofschoon ik daarbij niet sprak als beklaagde, maar als beschuldiger, liet de president, Mr. Vogel, mij zonder eenige interruptie uitspreken. De heeren vonden dat standje aan het adres van de politie blijkbaar niet onverdiend en overbodig.

Het is nu nog wel niet zeker dat het Hof mij zal vrijspreken, doch ik ben daarvan toch overtuigd. Op 1 Maart a.s. valt daaromtrent de beslissing.

En dan is ook deze zaak afgedaan.

Het is de laatste van de Amsterdamsche bouwvakstaking in 1910, waarmede ze in zeer nauw verband staat. Als we nu de balans opmaken van de 20 vervolgingen, die naar aanleiding van dien strijd hebben plaats gevonden, dan heeft de Justitie niet veel eer ermede ingelegd. Ik verwijs daarvoor naar het Jaarverslag van het N. A.-S. over 1910. En hieruit blijkt, dat de bourgeoispers op onverantwoordelijke wijze de Justitie tegen die staking heeft opgehitst.

Welnu, daarvoor is die pers dan ook de dienares van den geldzak.

Gaan wij voort, arbeiders en arbeidersvrouwen, om de onafhankelijke vakbeweging en de socialistische beweging te versterken, opdat de strijd tegen het kapitalisme steeds heftiger wordt en met steeds meer succes voor de arbeidersklasse wordt gestreden.

H. KOLTHEK Jr.

INLEIDING.

Dit boekje is een vervolg op dat, hetwelk ik tot titel gaf: „**De Opruier**", en waarin men de verdediging kan vinden, welke ik dacht te houden voor de Vierde Kamer van de Amsterdamsche Rechtbank, waarvoor ik op 20 October 1910 terechtstond, beschuldigd van opruiïng. Aan dat misdrijf zou ik mij hebben schuldig gemaakt op 1 Mei 1910, toen ik als spreker optrad in een openbare vergadering te Amsterdam. In de dagvaarding werd mij ten laste gelegd:

> „dat hij (ik) op 1 Mei 1910 in het gebouw Plancius te Amsterdam, alwaar een openbare, immers tegen betaling van entreé voor ieder toegankelijke vergadering werd gehouden, de vergaderden toesprekende hen heeft (heb) opgeruid tot een openlijk met vereenigde krachten geweld plegen tegen personen en tot het bij zich hebben van wapenen op den openbaren weg, althans tot eenig strafbaar feit, en wel met de volgende woorden ten hunnen aanhoore gebezigd:
>
> „Ook tegenover de politie zullen afdoende maatregelen moeten worden getroffen; men zal iets anders moeten doen dan vergaderen en protesteeren; wanneer we de straat voor ons willen veroveren, dan dienen we de straat op te gaan gewapend; wanneer we dan samenkomen en we hebben slechts een zakdoek in den zak, dat geeft niets;
>
> Of te hunnen aanhoore gebezigde woorden van gelijke strekking".

De rechtbank sprak mij vrij, terwijl het Openbaar Ministerie, waargenomen door Mr. Besier, reeds ter terechtzitting de eene beschuldiging, n.l. dat men moet samenkomen met wat anders dan een zakdoek in den zak, als niet bewezen had teruggenomen. Hij eischte voor de rest 3 maanden gevangenisstraf. Echter, de rechtbank achtte niets bewezen en sprak mij om die reden vrij.

Mr. Besier ging daarvan in hooger beroep en zoo diende de zaak op 15 Februari 1911 voor het Gerechtshof te Amsterdam.

Dit is, in 't kort, de geschiedenis, die oorzaak was van het schrijven van dit boekje.

Wie volledig ingelicht wil wezen, moet dus niet alleen lezen wat hierin staat, maar zich ook „De Opruier" aanschaffen.

Zooals men zal bemerken, bevat de hier achter volgende verdediging bijna geen juridische argumenten. Die vindt men in de eerste verdediging wèl. Dat komt daarvandaan, dat ik mij in eerste instantie zelf alléén heb verdedigd, doch mij voor het Hof door een advokaat heb laten bijstaan. Waar die zich natuurlijk op juridisch gebied heeft bewogen, kon ik dat gevoegelijk achterwege laten, te meer omdat ik daarin toch ook een leek ben.

En voor het volk heeft die juristerij ook niet zooveel waarde. Die zijde van onze rechtspraak vindt bij de massa wel het allerminst sympathie. Dat het schuldig of onschuldig, althans gevangenisstraf of vrijheid, afhankelijk is mede van vormenkwesties, van juristerij, dat begrijpt een gewoon mensch met onbedorven rechtsgevoel niet zoo gemakkelijk. Of iets al of niet precies in overeenstemming is met de letter van het eene of andere artikel uit het Wetboek van Strafrecht, dàt laat het volk onbewogen: het vraagt veeleer of iets wààr is. Met wrevel neemt het kennis van de veelvuldige pogingen van rechters, om door een gezochte en spitsvondige wetsuitlegging de eene of andere daad strafbaar te stellen. En dat laatste heeft dikwijls plaats, als het geldt propagandisten voor het socialisme, werkstakers, of redakteuren van arbeidersbladen. De jongste bouwvakstaking in Amsterdam, naar aanleiding waarvan niet minder dan 20 personen zijn vervolgd geworden door de justitie, levert daarvoor weer een bewijs. Met een onverzoenlijke haat is er opgetreden geworden tegen allen, die deswege zich hadden te verantwoorden. En als er vrijspraak volgde in eerste instantie, of een zeer lichte straf werd opgelegd, dan ging telkens de Officier van Justitie in hooger beroep. Met ijver werd er gezocht door de heeren rechters, of er niet een haakje kon worden gevonden, waaraan het slachtoffer kon worden gehangen. Nooit was er bij hen iets te bespeuren, dat geleek op sympathie voor een staker, die zijn armoedig bestaan in de waagschaal stelt bij den strijd om een beetje verbetering van positie; nooit werd er door hen getoond, dat zij begrepen, konden verklaren, dat een staker vijandschap moet gevoelen tegen een onderkruiper en tegen de politie, die beide hem op

alle mogelijke wijzen belemmeren in zijn zoozeer noodzakelijken en rechtvaardigen strijd.

Indirect is ook mijne vervolging een gevolg van die bouwvakstaking. Het Openbaar Ministerie noemde die staking in zijn requisitoir zelfs tweemaal. Hij verklaarde mijn opruiïng uit de algemeene opwinding die er tengevolge van die staking heerschte en waaraan ook ik onderhevig zou zijn geweest. En hij wees erop, dat gedurende die staking vele wanordelijkheden waren gepleegd, die, volgens hem, het gevolg waren van „soortgelijke redevoeringen" als ik op 1 Mei had uitgesproken.

Zoolang de justitie zich op dàt standpunt stelt, dat werkstakers en socialisten als zoodanig wanordelijkheden veroorzaken, is ze haar naam onwaardig. Immers daardoor stelt ze zich op het standpunt, dat de tegenwoordige orde van zaken niet mag worden aangetast. En door dat standpunt dient ze dan niet het algemeen belang, dan beoefent ze niet in 't algemeen de gerechtigheid, maar daardoor dient ze de belangen van een bepaalde klasse, die bij de tegenwoordige orde van zaken zich heel goed bevindt. Dan is ze dus een klasse-justitie, omdat ze met haar zoogenaamde rechtspraak de belangen der tegenwoordig heerschende klasse beschermt.

Daartegen nu moet inzonderheid het arbeidende volk in verzet komen. Immers is dat arbeidende volk in zoowat alle opzichten dupe van de tegenwoordige orde van zaken. Lage loonen, dure levensmiddelen, hooge woninghuren, werkloosheid, onverzorgde ouderdom, — ziedaar een reeks euvelen, waaraan de arbeiders tegenwoordig bloot staan.

Wanneer nu elk verzet, zooals het werkstaken en het volk opwekken tot organisatie en strijd, door de justitie als misdadig kan worden gebrandmerkt en gestraft, zal het arbeidende volk daartegen steeds meer in verzet moeten komen. Berusten in zoo'n rechtspraak staat gelijk met berusten in de ellende die er mede door wordt bestendigd.

Dat verzet aanwakkeren, is het doel van de uitgave dezer verdedigingen. Opruiïng is een zwaar misdrijf volgens onze strafwet: het kan worden gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 5 jaren of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden. Maar de heele menschelijke geschiedenis is feitelijk niets anders dan het resultaat van

onophoudelijke opruiïng. In „De Opruier" heb ik daarop speciaal de aandacht gevestigd. In dit boekje vindt men er een voortzetting van, doch is meer speciaal de aandacht gevestigd op de middelen, welke de bourgeoisie gebruikt om zich te handhaven.

Het aankweeken van bewust verzet tegen de tegenwoordige machthebbers, (waartoe ook de justitie behoort) is dus het door mij beoogde doel met deze boekjes. Het tegenwoordige gezag is n.l. niet het beste dat denkbaar is; de tegenwoordige orde van zaken is evenmin onverbeterlijk. Er moet dus gelegenheid bestaan er tegen te strijden, het te verbeteren. Maar.... de machtigen zijn op behoud van hun macht bedacht, als steeds. Laat men zich dus niet voorstellen, dat het een kleinigheid is, de maatschappelijke orde te veranderen. Leest het motto op de titelpagina nog maar eens aandachtig over. Het is ontleend aan het Oude Testament, doch nog altijd juist. Het leert u, dat de heerschers bij hun optreden een doel hebben, en nu juist geen edel doel. De Olijfboom, de Vijgeboom en de Wijnstok, die allen een doel in zichzelf hebben, hetwelk samenhangt met hun bestaan, zij gevoelen geen lust om te heerschen. Zij zijn nuttig voor het algemeen en vinden daarin hun geluk. Maar het doornenbosch, dat niet, of althans veel minder nuttig is, in hoofdzaak dient voor sieraad, dàt wil wèl heerschen! En dat kàn heerschen, omdat het doornen heeft om te geeselen en voor zachte handen ongenaakbaar is.

Laat ons dus zorgen dat de arbeidersklasse ook doornen krijgt, sterke knuisten, macht, kracht, door organisatie en kennis, dan zal ze het doornenbosch kunnen uitroeien. Niet om het te vervangen door een ander, maar om de maatschappij zóódanig in te richten, dat de overheersching van den eenen mensch door den anderen om stoffelijke voordeelen ophoudt.

DE SCHRIJVER.

Mijnheer de President!

Ik zal geen juridisch debat beginnen met den Advokaat-Generaal, nu mijn verdediger zich als jurist met die taak heeft belast. Voor mij zou die taak ook te zwaar wezen, daar ik eerstens op dat terrein een leek ben, en tweedens mij heel weinig tot juristerij voel aangetrokken. En dat is er niet beter op geworden door deze mijne vervolging! Want ik begrijp hoe langer hoe minder van onze rechtspraak, mijnheer de president. Ik had mij al reeds verbaasd over deze vervolging zelf, over de in de dagvaarding daarvoor aangevoerde gronden, nadat ik in de Instructie zoo duidelijk had uiteengezet in welken geest, en door welke motieven gedreven, ik in de bewuste vergadering van 1 Mei 1909 had gesproken. Er was, volgens mijn leekenoordeel, geen enkel redelijk motief voor een vervolging. Daarom besloot ik dan ook, na rijpelijk overwegen, zelf mijn verdediging te voeren voor de Rechtbank, af te zien van mijn aanvankelijk voornemen om mij door een rechtsgeleerde te laten bijstaan.

Ik werd echter in mijn verwachtingen teleurgesteld, want de Rechtbank stond mij niet toe mijn strikt zakelijke verdediging voor te dragen. Toen ik mij beriep op verschillende historieschrijvers en uitspraken van personen door middel van de pers, werd ik door den president van de Vierde Kamer op onheusche wijze in de rede gevallen met de opmerking: „Daar hebben wij hier geen boodschap aan, wat in al die boeken en kranten staat." Toen ik mijnerzijds opmerkte, dat ik toch moest beoordeelen wat ik tot mijn verdediging moest aanvoeren, werd door de rechters beslist, dat ik op die wijze niet voort mocht gaan. Ik zag daarop onder protest van het woord af en heb mijne verdediging in brochurevorm laten uitgeven.

Die behandeling voor de Rechtbank stelde mij evenwel teleur, mijnheer de president. Ik leefde in

de veronderstelling, dat geen rechter in staat was een rechtvaardig vonnis te vellen, als hij niet nauwkeurig de beschuldiging en de verdediging had overwogen. En nu moest de Rechtbank een vonnis over mij vellen, zonder mijn verdediging te hebben aangehoord! Het vertrouwen in de rechtvaardigheid van dat vonnis was mij dus tevoren ontnomen, alléén daardoor reeds, om van andere omstandigheden nu maar niet eens te spreken.

Echter, de Rechtbank sprak mij vrij. Ik had dus niets te reclameeren, want of dat vonnis rechtvaardig was of niet, er waren voor mij geen onaangename gevolgen aan verbonden. Hoewel ik meen dat elke verkorting van het recht van verdediging een onrecht is, zou ik na mijn vrijspraak geen reden hebben gehad er nader op terug te komen voor dit geval, indien de Officier van Justitie van dat vrijsprekend vonnis niet in appèl was gegaan.

Nu dat wèl zoo is, meen ik op die zaak hier de aandacht te moeten vestigen. Het komt mij n.l. voor, mijnheer de president, dat de Officier van Justitie niet zonder meer had mogen berusten, toen mij door de rechtbank het woord werd ontnomen. Indien de rechtbank n.l. al genoeg overtuigd was, dat er geen voldoende bewijs voor mijn schuld was bijgebracht om mij te straffen, en zij dus verdere verdediging van mij overbodig achtte, het blijkt dat de Officier van Justitie er anders over dacht. Hij ging immers in hooger beroep, bewijs dat hij wèl meent dat er voldoende bewijs is om mij te veroordeelen. Doch in dat geval had hij er op moeten aandringen, dat ik mij volledig verdedigde. Immers was de mogelijkheid niet uitgesloten, dat hij door mijn verdere verdediging van mijn onschuld overtuigd was geworden. En dan was al de drukte van een behandeling der zaak in hooger beroep overbodig geweest.

Ik begrijp dus van deze rechtsprekerij niet veel, mijnheer de president. Zij komt mij voor onlogisch te zijn, noodeloos omslachtig, en duur.

Nu is er evenwel nog een andere mogelijkheid. De rechters zijn namelijk geheel en al onafhandelijk

en er rest een Officier van Justitie niet anders dan in hooger beroep te gaan, wanneer hij meent dat het oordeel der rechters niet juist is. Het kan dus ook zijn, dat de Officier van Justitie in hooger beroep is gegaan, omdat mij de gelegenheid werd ontnomen mij te verdedigen, en hij mij nu nogmaals een kans wil geven het mijne van de zaak te zeggen, waardoor de Raadsheeren in staat worden gesteld een vonnis te vellen, dat steunt op overweging van al de argumenten pro en contra.

Indien dàt het geval is, wil ik niet nalaten den Officier van Justitie daarvoor hier openlijk mijn dank te betuigen. Maar ik wil in dat geval toch niet zooveel van uw tijd en geduld vergen, mijnheer de president, als noodig zou zijn voor het voordragen van mijn verdediging, zooals ik die voor de rechtbank op 20 Oct. 1910 dacht te houden. Ik wensch te volstaan met die verdediging, die inmiddels reeds gemeengoed is geworden, doordat ze in ruim vijf duizend exemplaren is verkocht, hier aan U over te leggen in brochurevorm.

Ik heb daaraan nu echter nog eenige dingen toe te voegen en hoop daarvoor een willig oor bij U te vinden. Het zijn weer aanhalingen van verschillende schrijvers, mijnheer de President, en ook uitspraken van de pers. Doch ik meen, in tegenstelling met den president van de Vierde Kamer, dat wij daar hier „wèl boodschap aan hebben". Ik meende vroeger meermalen te hebben opgemerkt, dat zoowel de verdedigers als de ambtenaren van het Openbaar Ministerie zich beriepen op schrijvers en ook wel op de pers. Doch nadat mij dat verboden was geworden heb ik meer aandacht aan die kwestie geschonken. En het resultaat was verbluffend, mijnheer de president. Het zou mij te ver voeren, als ik alle zaken wilde noemen, waarin rechters en verdedigers zich nà 20 October 1910 hebben beroepen op boeken en kranten. Ik volsta met twee even te memoreeren. De eerste zaak diende hier in Amsterdam op 6 Nov. '10 voor de 6e Kamer en betrof een boekverkooper, die beschuldigd werd onzedelijke prenten te hebben tentoongesteld.

De ambtenaar van het Openbaar Ministerie beriep zich in zijn requisitoir op de brochure over die materie van prof. dr. Wertheim Salomonson.

De tweede zaak is de sedert berucht geworden Papendrechtsche strafzaak. De Advokaat-Generaal van het Hof te Arnhem haalde in zijn requisitoir aan: „Het Handelsblad", Dr. Hans Schneidert, verschillende Engelsche processen en de Dreyfuss-zaak. En de verdediger, Prof. Mr. v. Hamel, citeerde o. m.: Prof. Cramer van Göttingen, Prof. Heimans van Groningen, Prof. Ziehen en Hans Reichels.

En zou ik mij dan voor mijn verdediging niet mogen beroepen op boeken en kranten? Dat kan ik volstrekt niet begrijpen, mijnheer de president, omdat toch het recht voor alle burgers in Nederland gelijk heet te zijn!

Ter zake dus.

De woorden, welke mij in de dagvaarding worden ten laste gelegd, mijnheer de president, ontken ik niet te hebben gesproken, met uitzondering van de laatste ten laste legging: „wanneer we dan samenkomen en we hebben slechts een zakdoek in den zak, dat geeft niets". Die woorden, dat weet ik heel goed, heb ik niet gebezigd. Ik heb wèl gesproken van het veroveren van de straat, en ook als mijn meening te kennen gegeven, dat daarbij geweld noodzakelijk zal zijn. Maar ik ontken zeer beslist en zonder eenig voorbehoud, dat er één bezoeker in de vergadering was, die den indruk kreeg van mijn woorden, dat het mijn bedoeling was, dat de bezoekers van die vergadering zich zouden wapenen, om de straat te veroveren op de politie. De beide rechercheurs, die door den Officier van Justitie als getuigen à charge zijn opgeroepen, hebben zonder eenig voorbehoud verklaard voor de Rechtbank, dat mijn woorden geen bijzondere emotie bij het publiek teweegbrachten; en ook, dat er bij het afloopen der vergadering geen de minste opwinding viel te bespeuren.

Ik constateer dus, mijnheer de president, dat het publiek mij beter heeft begrepen dan de aanwezige inspecteur van politie, die een en ander van wat ik

sprak noteerde. Die notities staan in een heel ander verband dan waarin ze door mij gesproken zijn. En dáár komt het toch vooral op aan, op het verband waarin iets wordt gezegd. Ik zie kans, mijnheer de president, de meest krasse en strafbare dingen te zeggen in een zóódanig verband, dat ze heel onschuldig zijn.

Ik verzoek u, mijnheer de president, hieruit nu niet af te leiden, dat het wel degelijk mijn bedoeling was om op te ruien tot strafbare daden, doch heb gepoogd het op een wijze te doen dat ik aan de wet ontsnapte. Want die conclusie zou geheel en al onjuist zijn. Als dàt mijn bedoeling zou zijn geweest, zou ik voorzichtiger te werk zijn gegaan, mijn redevoering op schrift hebben gesteld, minstens schematies hebben uitgewerkt door aanteekeningen. Ik deed echter noch het één, noch het ander, maar improviseerde. Ik zeg het alleen hierom, mijnheer de president, omdat, waar men strafbare dingen kan zeggen in een zóódanig verband dat ze onschuldig zijn, men ook omgekeerd, door verbreking van het verband, onschuldige dingen een strafbaar karakter kan geven. En dàt is hier gebeurd. Ik zeg niet dat het opzettelijk is gebeurd door den inspecteur van politie, maar het is een gevolg van het onvolledige verslag dat de man heeft uitgebracht.

Het was niet mijn bedoeling, het kòn niet mijn bedoeling zijn, de bezoekers van die vergadering op te ruien tot een geweldddadig optreden tegen de politie. Daarvoor zou ik een individu zonder verantwoordelijkheidsgevoel moeten zijn, zooals ik in de verdediging, welke ik voor de Rechbank dacht te houden, heb aangetoond. En bovendien zou ik daardoor een standpunt hebben ingenomen, dat ik niet innam vóór 1 Mei 1910 en ook niet ná dien datum, zooals ik voor de Rechtbank door getuigen heb aangetoond.

Mijn spreken in die vergadering, mijnheer de president, had geen andere bedoeling, dan de arbeiders iets te leeren van het verleden, dat ze voor de toekomst kunnen benutten. Toen ik sprak van het veroveren van de straat, heb ik daarom ook gesproken

van het doel dier verovering. Ik weet dat heel precies, heb het ook direct aan den rechter van instructie medegedeeld, maar nòch in het verslag, nòch in het proces-verbaal dat de inspecteur van politie van mijn rede heeft gemaakt, staat daaromtrent iets. Een duidelijk bewijs, dat de notities van dien inspecteur wèl juist kunnen zijn op zich-zelf, doch niet zijn gemaakt in hetzelfde verband als waarin ze zijn gesproken. Ik heb n.l. gezegd, dat die verovering van de straat noodig was, om uiting te geven aan de beste gevoelens der arbeiders, door demonstraties, en voor het propageeren der socialistische beginselen. Ik bedoelde dus allerminst een verovering van de straat in dezen zin, dat het aan anderen niet zou zijn vrijgebleven om de straat te gebruiken voor hunne doeleinden.

Nu neem ik aan, mijnheer de president, dat het Hof zich niet plaatst op het standpunt: Si ce n'est pas fait, c'est tout comme (al is het niet gedaan, het is toch zoo goed alsof het gedaan was.) Want is dat het geval, dan baat alle verdediging mij niets. En dan verklaar ik dit: Ik heb de mij ten laste gelegde woorden wèl gebezigd, doch in zóódanig verband en met het oogmerk, dat ze zouden dienen als richtsnoer bij de propaganda voor organisatie van de arbeiders en hun actie tegen het kapitalisme.

En dan zijn ze m.i. niet strafbaar. Daarvoor heb ik voor de Rechtbank een menigte bewijzen willen bijbrengen, wat mij niet is toegestaan. Ik zal het hier nog eens probeeren, want ik wil niet laf ontkennen wat ik heb gedaan, doch wensch U gaarne in te lichten over de motieven die mij dreven tot mijn doen.

Ik heb in de vergadering beweerd, dat in het verleden het geweld steeds was één der factoren van den maatschappelijken vooruitgang. En ik heb als mijne meening te kennen gegeven, dat ook in de toekomst geweld noodig zal zijn in den strijd voor een hoogeren en beteren maatschappijvorm. Deze meening is een gevolg van mijn inzicht in de samenstelling der maatschappij. Dat kàn foutief zijn, maar dat doet niets ter zake. Er moet zoo goed gelegenheid bestaan voor den een als voor den ander om zijn

inzichten te propageeren. Dat geldt voor elk gebied, doch inzonderheid voor wat noodig is voor de maatschappelijke ontwikkeling, want daaromtrent loopen de meeningen al bijzonder veel en ver uiteen. Ik zie de tegenwoordige orde van zaken berusten op geweld en meen dat tegenover het geweld van de tegenwoordige machthebbers eveneens geweld moet worden gesteld door de arbeiders. Niet als hoofdzaak, maar als één der vele middelen, waarvan de arbeidersklasse zich zal moeten bedienen voor het omzetten van het kapitalisme in socialisme.

Dat de tegenwoordige maatschappij op geweld berust, wordt door tal van mannen van invloed en gezag beweerd, al staan die overigens op verschillend standpunt.

In zijn Noodlottige cirkel noemt Leo Tolstoï vier middelen, waarmede de op geweld steunende tegenwoordige orde wordt gehandhaafd. Een van die middelen is vreesaanjaging en daarvan zegt de groote Rus:

„Dit middel bestaat hierin, om den bestaanden regeeringsvorm — onverschillig of het de vrijzinnigste republiek, dan wel de meest despotieke monarchie is — voor te stellen als iets heiligs en standvastigs. Dienvolgens straft men elke poging tot verandering met de wreedste straffen. Dit middel is eertijds aangewend, en men wendt het nog aan. De spoorwegen, de telegraaf, de fotografie, en de tot volkomenheid gebrachte methoden om de menschen zonder doodslag te doen verdwijnen, door hen bijv. in afzonderlijke cellen op te sluiten, waarin zij vergeten sterven, en tal van andere uitvindingen van den laatsten tijd, waarvan zich de regeeringen (machthebbende klassen) bedienen, geven haar een geweldige kracht. Wanneer eenmaal het gezag met de openbare en geheime politie, met het bewind en een leger van volijverige rechters, gevangenbewaarders en beulen, in bepaalde handen gevallen is, geen mogelijkheid bestaat om de regeering, hoe onzinnig en wreed zij ook moge wezen, omver te werpen".[1])

Zóó is de toestand tegenwoordig, mijnheer de president. En nu kan men verschillen over den vorm

---

[1]) In het boek: Het Koninkrijk Gods is binnen in U, uitgave S. L. van Looy te Amsterdam, bladz. 142.

waarin zich het verzet der onderdrukten moet openbaren, doch dat er verzet moet komen staat vast bij allen, die de tegenwoordige inrichting der maatschappij en het bestendigende gezag verkeerd vinden. Het is bekend, dat Tolstoï slechts heil verwachtte van het lijdelijke verzet, terwijl anderen, en ook ik, meer succes verwachten van actief verzet. Maar beide vormen worden door het heerschende gezag even fel bestreden, getuigen het de barbaarsche vonnissen, die in ons land worden geveld over dienstweigeraars.

In October 1892 bevatte de „Grensbode", een Duitsch blad, een gesprek tusschen den rijkskanselier Bismarck en professor Dr. Otto Kämmel, waaruit ik hier slechts dit citeer:

> „In Rom war aqua et igni interdictus, wer sich auszerhalb der Rechtsordnung stellte, im Mittelalter nannte mas das ächten. Man müszte die Sozialdemokratie ähnlich behandeln, ihr die politischen Rechte, das Wahlrecht nehmen. Soweit würde ich gegangen sein. Die sozialdemokratische Frage ist eine militärische. Man behandelt jetzt die Sozialdemokratie auszerordentlich leichtsinnig. Die Sozialdemokratie strebt jetzt — und mitt Erfolg — danach, die Unteroffiziere zu gewinnen. In Hamburg besteht jetzt schon ein guter Teil der Truppen aus sozialdemokraten, denn die Leute dort haben das Recht, nur in die dortigen Bataillone einzutreten. Wie nun, wenn sich diese Truppen einmal weigern, auf ihre Väter und Brüder zu schieszen, wie der Kaiser verlangt hat? Sollen wir dann die hannöverschen und mecklenburgischen Rigimenter gegen Hamburg aufbieten? Dann haben wir dort etwas wie die Kommune in Paris. Der Kaiser war eingeschüchtert. Er sagte mir, er wolle nicht einmal „Kartätschenprinz" heiszen, wie sein Groszvater, und nicht gleich am Anfange seiner Regierung „bis an die Knöchel im Blute waten". Ich sagte ihm damals: „Ew. Majestät werden noch viel tiefer hinein müssen, wenn Sie jetzt zuruckweichen".[1])

---

[1]) In Rome was „ontzegd van water en vuur" (een formule voor verbanning) wie zich buiten de rechtsorde stelde; ten tijde van de middeleeuwen noemde men het: „in den Rijksban doen". Men moet de sociaaldemokratie ook zóódanig behandelen, haar de politieke rechten, het kiesrecht ontnemen. Zóó ver had ik willen gaan. De sociaaldemokratische kwestie is een militairistische kwestie, een machtsvraag. Men behandelt tegenwoordig de sociaal-

Alles wijst er op, dat Bismarck goed heeft gezien, want de heerschende klassen in Duitschland bereiden zich voor op het aanrichten van een bloedbad onder de socialistische arbeiders. Ik kom daar straks nader op terug. Ik wil hier allereerst opmerken, dat dit zeer natuurlijk is. Elke heerschende klasse zal haar gezag, desnoods zijnde, met geweld handhaven, zoolang mogelijk.

Dat is een gevolg van den aard van alle gezag, dat beoogt materieel belang, en steunt op geweld. Het is de verklaarde tegenstander van nieuwe vormen en jonge, levenskrachtige beginselen. De jeugd en het leven willen voorwaarts, dat gezag wil stilstand, bestendiging. Dat is heel kort, doch zeer karakteristiek gezegd door den Franschen schrijver Beaumarchais in zijn tooneelstuk: Le Barbier de Sévilla, waarin we de volgende samenspraak vinden tusschen meester Bartholo en De Jeugd:

DE JEUGD.

Maar, mijnheer, bestaat er.... bestaat er gerechtigheid?

BARTHOLO.

Gerechtigheid! Dat is goed onder u ellendigen. Ik ben uw meester, ik heb altijd gelijk.

---

demokratie buitengewoon lichtzinnig. De sociaal-demokratie streeft tegenwoordig ernaar — en met succes — de onderofficieren voor hun zaak te winnen. In Hamburg bestaat tegenwoordig reeds een belangrijk deel der soldaten uit sociaaldemokraten, want zij hebben het recht te verlangen, slechts bij het daar gevestigde bataillon ingedeeld te worden. Hoe nu, indien deze soldaten weigeren op hun vaders en broeders te schieten, zooals de keizer dat heeft verlangd? Zullen wij dan de Hannoversche en Mecklenburgsche regimenten tegen Hamburg laten optrekken? Dan hebben we daar zooiets als de Kommune van Parijs. De keizer is bevreesd geworden. Hij zeide mij, dat hij later niet wilde genoemd worden een kartetsenprins, zooals zijn grootvader, en niet zooals bij den aanvang zijner regeering „tot aan de enkels door het bloed waden". Ik heb hem toen gezegd: „Uwe Majesteit zal er nog veel dieper door moeten, wanneer U heden terugwijkt".

(Zie: Militarismus und Antimilitarismus, von Dr. Karl Liebknecht, en daarvan het Voorwoord.)

DE JEUGD.

Maar als een zaak waar is....

BARTHOLO.

Als een zaak waar is! Als ik niet wil dat zij waar is, dan beweer ik dat zij niet waar is. Indien men aan al die schelmen zou toestaan gelijk te hebben, gij zoudt weldra zien wat er van het gezag terecht kwam.

Een ander gezaghebbend schrijver, n.l. de Fransche priester Lamennais, drukt zich niet minder duidelijk uit omtrent het gewelddadige karakter onzer tegenwoordige maatschappelijke orde, als hij schrijft in zijn boekje: Woorden van een Geloovige:

„Intusschen zullen zij, die van de dienstbaarheid hunner broeders voordeel hebben, alles in 't werk stellen om haar te doen voortduren. Zij zullen hiertoe de leugen en het geweld gebruiken.

Zij zullen zeggen dat de willekeurige overheersching van eenigen en de slavernij van alle anderen, de toestand is door God bepaald. En om hun tirannie te kunnen voortzetten, zullen zij niet vreezen de Voorzienigheid te lasteren.

Antwoordt hun dat hun God de Satan is, de vijand van het menschelijk geslacht, en dat uw God Hij is, die Satan heeft overwonnen.

Daarna zullen zij hun huurlingen tegen u ophitsen; zij zullen gevangenissen zonder tal laten bouwen om u daarin op te sluiten; zij zullen u te vuur en te zwaard vervolgen; zij zullen uw bloed vergieten als het water der fonteinen.

Daarom, indien gij niet vastbesloten zijt te strijden zonder ophouden, alles te doorstaan zonder te buigen, nooit u terug te trekken, nooit toe te geven, — behoudt dan uw ketenen en weigert een vrijheid welke gij niet waardig zijt." [1])

---

[1]) Felicité de Lamennais was een priester der katholieke kerk uit de eerste helft der vorige eeuw. In 1815, op 33-jarigen leeftijd, werd hij tot priester gewijd. Zijn socialistische denkbeelden kon hij echter niet verwezenlijken door de kerk, die altijd heeft samengespannen met de grooten en machtigen. Hij trok zich dan ook terug uit de kerk en kort daarna verscheen het boekje: „Les Paroles d'un Croyant" (Woorden van een geloovige), waaruit bovenstaande passage is genomen. Dat boekje maakte een geweldigen opgang. In bijna alle talen, ook in 't Hollandsch bij de drukkerij „Vrede" in Den Haag, is het

Dat ook deze man voor de verdrukten geen heil zag in materiëel geweld, doet hier niets ter zake. Het staat ook voor hem vast, dat de heerschende klasse geweld niet versmaadt in den strijd tegen de arbeidersklasse. Als hij tegenwoordig leefde, nu de klassenstrijd zich zienderoogen toespitst en de onderdrukten onophoudelijk botsen op het geweld der verdrukkers, zou hij zeer waarschijnlijk wel anders praten. Bij elke werkstaking staan politie, justitie en militairisme gereed om de bedreigde brandkastbelangen te beschermen: — bij elke demonstratie van arbeiders is steeds een groot politie v e r t o o n, als ze door de autoriteiten genadiglijk is toegestaan; groot politie g e w e l d, als het een niet-toegestane is; — bij elke weigering om belasting of huishuur te betalen, is de geweldsmacht direct bij de hand om dwingend in te grijpen. Er wordt dus van de zijde der machthebbers geen spaarzaam gebruik gemaakt van geweld.

En af en toe, mijnheer de president, lekt er iets uit, dat de arbeiders wel alle illusies omtrent een vreedzame oplossing van de sociale kwestie moet ontnemen. Zoo herinner ik eraan, dat de Pruisische Minister van Binnenlandsche zaken, de heer Von der Recke in 1898 een v e r t r o u w e l i j k e c i r c u l a i r e heeft verzonden aan de hoofden van Provinciaal Bestuur. Er is daarvan een exemplaar verdwaald en in handen gekomen van de redactie van het sociaal-demokratisch blad „V o r w ä r t s", die haar publiceerde. We lezen daarin o.m.:

> „Moet van het schietgeweer gebruik gemaakt worden, dan moet dat ook in vollen omvang gebeuren en moeten vooral de zoogenaamde „schrikschoten" over de hoofden der volksmenigte achterwege blijven. Deze beschikking, die, naar ik aanneem, door de gendarmeriebrigade te uwer kennis is gebracht, moet ook aan de politie tot richtsnoer dienen. Op gelijke wijze moeten

verschenen. De Paus heeft het in 1834 verdoemd tot in alle eeuwigheid. Maar Lamennais ging voort en schreef nog vele werken. Op 60-jarigen leeftijd werd hij nog veroordeeld tot een jaar gevangenisstraf. Hij stierf vroom en geloovig, zooals hij altijd vroom en geloovig had geleefd, in 1854. Hij haatte de kerk, uit liefde tot den godsdienst. (Zie voor nadere bijzonderheden bij Quack: D e S o c i a l i s t e n, Deel III.)

ook, evenals de gendarmen, de politieagenten, wanneer zij bij opstootjes op straat en samenscholingen genoodzaakt zijn gewapenderhand op te treden, bij het gebruik van hun sabel niet met het plat, maar met het scherp er op inhouwen."

Zooiets wijst duidelijk op het vaststaande plan der machthebbers, hun gezag met alle ten dienste staande geweldsmiddelen te handhaven. Echter heeft zich de Duitsche arbeidersbeweging sinds 1898 voortdurend ontwikkeld en nu is het leerzaam te vernemen, welken invloed die ontwikkeling heeft gehad op de machthebbers. Dat vernemen we uit een circulaire, die in 1910 in handen viel van den Duitschen sociaal-demokraat Limberts, en waaruit het blad „Vorwärts" het volgende citeert:

„De eerste maatregelen, die tegelijk met de afkondiging van den staat van beleg moeten worden getroffen, zijn de onderdrukking van alle bladen met oproerige strekking en de gevangenneming der redakteuren, evenals overigens van alle als leiders en agitators bekend staande personen, zonder inachtneming van de onschendbaarheid der Rijksdagleden. De arrestatie dezer personen zal wellicht nog door de politie kunnen geschieden, waarschijnlijk zal zij althans door militairen gedekt moeten worden. In allen gevalle moeten de gearresteerden aan de militaire overheid overgegeven en door deze zoo spoedig mogelijk in zekerheid gebracht worden.

Alle vergaderingen worden verboden en aanstonds bij het begin van oproerige bewegingen moeten alle pogingen tot wederspannigheid in den kiem verstikt worden. Niets is gevaarlijker, dan aarzeling bij het nemen van maatregelen. Afwachten brengt ook den geest der beste troepen aan het wankelen, terwijl ingrijpen en strijd hun gezindheid bevestigt."

Voor het gebruik van soldaten in het straatgevecht, gelden de volgende bepalingen:

„Infanterie zal tezamen met kavallerie optreden. Een frontaanval op barrikaden zonder nadrukkelijke voorbereiding door artillerie, moet vermeden worden, daar zij zeer vaak mislukt. De infanterie moet stap voor stap voortdringen, en wel door de huizen, na het verbrijzelen der muren, door hoven, tuinen, over daken. Bij den marsch in een straat is het doelmatig, in flankkolonne aan de beide zijden der straat te marcheeren. Geoefende schutters dienen uitgekozen, om desnoods het vuren vanuit de vensters doeltreffend te beantwoorden."

Dit bloedbadberamend plan was onderteekend door vrijheer Von Bissing, bevelvoerend generaal van het 7de legerkorps te München.

Mijnheer de president, waar wij den natuurlijken vijand der socialistische arbeidersbeweging zóó zien optreden, daar moet men ons niet kwalijk nemen, wanneer wij de arbeiders leeren, dat ook zij zich zullen moeten voorbereiden op het gebruiken van geweld. Want zooals de Duitsche regeering doet, zoo doen ze alle. Van Rusland kan gevoegelijk worden gezwegen, omdat daaromtrent wel geen verschil van meening zal bestaan. Maar ook ik Frankrijk worden, ondanks de vele radikale en sociaal-demokratische ministers, de geweren der militairen gericht op de borsten van werkstakende arbeiders, en dansen de sabels der politieagenten op hun ruggen. Daar is onlangs een verwaten heerscher een oogenblik openhartig geweest, op dezelfde wijze als Bismarck in 1892, en heeft toen in ronde woorden verklaard hoe er in heerscherskringen wordt gedacht. Ik bedoel den minister-president Briand. Toen die in de Kamer van Volksvertegenwoordigers werd geïnterpelleerd over de middelen waarmede hij de staking der spoorwegarbeiders had onderdrukt, zeide hij: „Ik heb slechts gebruik gemaakt van wettige middelen, maar als die niet toereikend waren geweest zou ik ook onwettige hebben gebruikt." — Zóó denken de heerschers, al zeggen ze 't niet steeds zoo openlijk en eerlijk. Maar den arbeiders houden ze steeds voor, dat ze eerbeid voor de Wet moeten hebben en slechts van wettige middelen gebruik moeten maken bij hun strijd. Als ik zooiets hoor en lees denk ik altijd aan den goeden Roorda van Eysinga, die schreef:

„Evolutie, geen revolutie, zeggen de positivisten (aanhangers van de wijsbegeerte die alleen wil uitgaan van het positieve, van wat door de ervaring wordt verkregen). Zeer juist! Maar mijn waarde heeren, die wijsbegeerte onderstelt toch stilzwijgend, dat zij die de revolutie vreezen, de evolutie niet tegen zullen houden door struisvogelpolitiek, doodzwijgen, of hardhoorigheid. De armen kunnen toch niet blijven hongeren, totdat de

rijken genezen zijn van hun blindheid, of hardhoorigheid, of huichelarij!" *)

Ook in Spanje werd in 1909 het verzet der arbeidersklasse tegen een kapitalistischen plundertocht in Marokko op stuitend-bloedige wijze gesmoord, niettegenstaande men er bijna den nek breekt over kerken, priesters, nonnen en kloosters. Toen zeer onlangs de Engelsche kolenwerkers in daadwerkelijk verzet kwamen tegen hun toestanden, was het eerste antwoord der regeering: gewapende macht. En we hebben er hier in Amsterdam toch ook van geprofiteerd bij gelegenheid van de jongste bouwvakstaking, (waarop ik straks nader terug kom) om van vorige stakingen, als die der Rotterdamsche bootwerkers in 1896 en die van de Friesche en Groninger veen- en landarbeiders in de jaren omstreeks 1890 maar te zwijgen!

Kortom, mijnheer de president, de arbeidersbeweging ondervindt overal hetzelfde: de tegenwoordige machthebbers verschansen zich achter een muur van geweld, en zij trachten dien muur dikker te maken, naar gelang hun de redelijke- en zedelijke bestaansgronden door de ontwikkeling der techniek en de maatschappelijke verhoudingen ontzinken.

Een zeer duidelijk bewijs voor deze stelling is indertijd geleverd, mijnheer de president, door een uwer ambtgenooten, den vice-president van het Gerechtshof in Den Haag, den heer Ridder van Rappard. Deze man beschouwt werkstakingen als maatschappelijke rampen en wil ze afdoende bestrijden. Dat is natuurlijk zijn recht. Maar hij wijt de werkstakingen geheel en al aan de arbeiders en meent dat elk middel geoorloofd is, om stakers te beletten de onderkruipers te naderen. U kan deze meening van uwen ambtgenoot tot in bijzonderheden lezen in „Het Weekblad van het Recht", van September 1907. Ik wil er hier slechts een klein gedeelte van voorlezen:

„Zou het nu niet mogelijk zijn, in de groote steden, vooral in de groote handelssteden, brigades op te richten,

*) S. E. W. Roorda van Eysinga: Is niet het bezit van rijkdom onzedelijk en schandelijk? bladz. 26.

die bij het eerste alarm van een werkstaking zich daarheen begeven, om de orde te bewaren en de werklieden behoorlijk te beschermen? De manschappen van zoo een brigade moeten natuurlijk goed geoefend zijn, flink met vuur- en andere wapenen kunnen omgaan, daarvan behoorlijk voorzien zijn, ook van de materialen daartoe noodig, en gecommandeerd door bekwame kommandanten. Zij moeten het recht hebben om degenen, die de werkwilligen, hetzij door posten, hetzij door aantasting aan den lijve, of wat wijze ook hinderen, terstond te waarschuwen zulks na te laten, en bij niet voldoening aan die waarschuwing, dadelijk neer te schieten.

Eenige jaren geleden kwam in een rijk in Europa ook een werkstaking voor. In minder dan geen tijd waren de goed-gedisciplineerde, van al het noodige voorziene, door hunne officieren aangevoerde militairen present. Aan de stakers werd aangekondigd, dat de zoogenaamde onderkruipers evenveel recht hadden om te werken, als zij om niets te doen, en dat degene, die hun daarin belemmerde, ter plaatse werd neergeschoten. Het geheele opstootje was dadelijk gedaan.

Mij komt het voor, dat op die wijze vele rampen worden voorkomen. Het gaat toch niet aan dat in een geordende maatschappij enkelen het durven wagen, om anderen, die volstrekt geen kwaad doen, te mishandelen en benadeelen."

Dit is voldoende, mijnheer de president, om het geheele opstel te karakteriseeren. Men vindt er geen woord in, dat kritiek oefent op de werkgevers, die door uitsluitingen op groote schaal elke staking aanblazen tot een stuk fellen klassenstrijd. En toch kan niet worden ontkend, dat wanneer de stakers de onderkruipers niet mogen bemoeilijken, de werkgevers geen arbeiders mogen uitsluiten.

Maar zóó is de gezindheid der bourgeoisie tegenover de arbeidersbeweging, zooals die mijnheer Ridder van Rappard het daar uitdrukt: Er wordt niet gevraagd naar wat rechtvaardig en billijk is, er wordt slechts overwogen op welke wijze het best de heerschende klassen worden beschermd. — En hij heeft de verdienste er openlijk mee voor den dag te komen, eerlijk te bekennen dat zijn klasse het meest krasse en bloedige geweld moet ter hand nemen om de arbeidersklasse eronder te houden.

Maar men verbaze zich dan toch ook niet, als

de arbeidersbeweging op tegenweer is bedacht! Ik ben het daarom geheel eens met wat de heer Alexander Cohen zegt, als hij schrijft:

„Toch maak ik er de bourgeoisie geen verwijt van dat ze niet vrijwillig afstand doet van haar priviléges (voorrechten), haar rijkdommen en haar macht.

Zij zal die niet loslaten dan met het mes op de keel. En dit is heel natuurlijk.

Te-goeder-trouw kan niemand van haar verlangen dat ze zelf-moord bega ten behoeve van de door haar gespolieerden (uitgeplunderden).

Het ligt in het wezen, in de bestemming, van elke overheerschende groep, dat zij zoo lang mogelijk vasthoudt de macht en de machtsmiddelen waarover ze beschikt.

Maar wat ik de bourgeoisie wèl kwalijk neem, dat is haar gehuichelde verontwaardiging tegen de opstandelingen en de scheldwoorden waarmee ze hen overlaadt.

Het verzet der rebellen toch is minstens even logisch als het conservatisme der bourgeois.

A la guerre comme à la guerre (in den oorlog gaat het als in den oorlog).

De bourgeoisie verdedigt zich.

Ze hangt, wurgt, guillotineert en mitrailleert.

Goed.

Als ze dan maar niet moord en brand roept, en schreeuwt en weeklaagt als de vervolgde onschuld, wanneer stoute en glorieuse rebellen: Ravachol, Emile Henry, Léauthier, Salvador Frensch, Angiolillo — met revolver, mes en dynamiet haar bestoken en trachten te vernietigen." [1])

Dat wil niet zeggen, mijnheer de president, dat ik veel heil verwacht van zulke persoonlijke gewelddaden. Maar waar de machthebbers zoo in 't oogloopend steunen op het geweld, daar moeten ze niet klagen, wanneer warmbloedige en impulsieve naturen zich niet kunnen bedwingen. Hun daden vinden in de handelingen der heerschers hun verklaring en ook meerendeels rechtvaardiging.

Geen normaal mensch, allerminst iemand met een ideaal van vrijheid en broederschap voor alle menschen, heeft het geweld lief om het geweld. Dat wordt zoo duidelijk en treffend juist uitgedrukt door

---

[1]) Zie „De Paradox", bladz. 84.

den edelen communist, Baboeuf, die zich over de vreugde van het volk bij de inneming der gehate gevangenis, de Bastille, en het vermoorden van de bevelhebbers Launay, Flesselles en Berthier, bij het uitbreken van de Fransche Revolutie in 1789, als volgt uitliet:

„O, wat deed die vreugde mij pijn! Ik was èn voldaan, èn ontevreden; ik zei: „des te beter" en „des te erger". Ik begrijp, dat het volk zich recht verschaft, ik keur het goed, dat die gerechtigheid wordt geoefend door vernietiging der schuldigen; maar kon zij nu niet zonder wreedheid geschieden? De straffen van allerlei aard, pijnigingen, radbraken, brandstapels en galgen, overal die vele beulen, hebben ons zulke slechte zeden geschonken! De heerschers hebben ons barbaarsch gemaakt, omdat ze het zelf zijn." [1])

Zoo gaat het ons allen, mijnheer de president. Wij azen niet op bloed, wij verlangen niet naar het geweld, maar wij moeten de dingen zien zooals ze zijn en ons inrichten naar de bevelen der werkelijkheid.

En die werkelijkheid leert ons, dat elke hervorming van eenige beteekenis slechts dàn tot stand komt, als de belanghebbenden in staat zijn en zich gereed maken, haar door te voeren, desnoods met geweld. Dat geldt zoowel voor politieke- als economische hervormingen, die dàn ook in wezen niet meer verschillen. Treffend juist wordt dat uitgedrukt door den Engelschen socialistischen schrijver Bernard Shaw, als hij zegt:

„Neem de kieswet van 1832 als voorbeeld van een worsteling van twee groepen opgevoede Engelschen over een politieken maatregel, die zoo blijkbaar noodzakelijk en onvermijdelijk was als eenige politieke maatregel het ooit geweest is of waarschijnlijk ooit zal zijn. Ze kwam er niet door, vóór en aleer de heeren van Birmingham toebereidselen gemaakt hadden om in behoorlijken militairen vorm den heeren van de St. James-buurt (in Londen) den hals af te snijden. Ze zou er nog niet dóór zijn, als er geen macht achter gezeten had buiten de

---

[1]) Zie Jean Jaurès: De Fransche Revolutie, Deel I, bladz. 100. Uitgave S. L. v. Looy te Amsterdam.

logica en het publiek geweten der Utilitariërs (nuttigheids-predikers)." [1])

Een stukje historie is hierbij uitstekend op zijn plaats:

Vanaf 1830 (Juli-oproer in Frankrijk, tengevolge waarvan Louis Filippe daar weer koning werd) tot aan Mei 1832 was er in Engeland een steeds krachtiger wordende beweging gaande voor verandering van de kieswet, ten gunste van een grooteren volksinvloed. In het Lagerhuis (Tweede Kamer) was sinds Sept. 1830 een meerderheid voor die hervorming aanwezig, doch het Hoogerhuis (een driedubbele geldzak-vertegenwoordiging, net als onze Eerste Kamer) verwierp tot drie maal toe een desbetreffend besluit.

En van den toenmaligen toestand zegt de geschiedschrijver Weber, Deel III, bladz. 346:

„Wel poogde Willem IV (de koning), toen het ministerie zijn ontslag vroeg, een nieuw kabinet te vormen, dat een nieuwe hervormingswet ontwerpen zou, maar de dreigende houding des volks, de heftige taal der drukpers ten gunste van de hervorming, het krachtig optreden der dagelijks in getal aangroeiende staatkundige vereenigingen, de redevoeringen op tal van volksvergaderingen gehouden, de inhoud van honderden verzoekschriften, en, eindelijk, het steeds luider verkondigde wachtwoord, dat het volk alle belasting weigeren moest, zoolang de kieswet niet hervermd was, — dit alles had onder alle klassen der bevolking zulk een hettige beweging verwekt, dat de voor een nieuw kabinet aangezochte heeren zulk een zware verantwoordelijkheid niet op zich durfden nemen."

Dit mogen de sociale- en vrijzinnige demokraten, die op 't oogenblik een petitionnement organiseeren voor het algemeen kiesrecht, wel eens eenige keeren lezen en van buiten leeren. Voor zoo'n papieren actie is nog nooit een heerschende klasse uit den weg gegaan.

Dáárom, omdat de werkelijkheid leert dat het

[1]) Bernard Shaw: Mensch en Oppermensch, bladz. 215. Uitgave: Maatschappij voor Goede en Goedkoope Lectuur te Amsterdam.

niet anders kan, mijnheer de president, heb ik als mijne meening verkondigd op die vergadering van 1 Mei, evenals op tallooze andere vergaderingen, dat ook het geweld zal moeten worden gebezigd als één der middelen om het socialisme te doen zegevieren.

Dat klinkt hard voor ongeoefende ooren, maar dat is niet de voornaamste vraag. Het komt er allereerst opaan of het is in overeenstemming met de werkelijkheid, d.w.z. of het waar is. Als dat zoo is, dan moet het gezegd worden, óók zelfs als het volgens de wet strafbaar is. Want dan deugt de wet niet, omdat ze niet in overeenstemming is met de praktijk des levens. Doch volgens onze Strafwet mag wèl een dergelijke conclusie worden getrokken uit de feiten. Onze strafwet kent slechts de bewuste, als zoodanig bedoelde opruiïng. En daarvan is hier geen sprake. Hier bestond niet het opzet om de vergaderingbezoekers aan te sporen tot een strafbare daad, tot geweldpleging; hier bestond slechts het opzet hen wat te leeren in hun eigen belang.

Het is mij verder opgevallen, mijnheer de president, dat mijn vervolging in verband staat met de omvangrijke en langdurige bouwvakstaking, welke in Amsterdam plaats vond in 1910 en ook nog voortduurde op 1 Mei. De Officier van Justitie noemde in zijn requisitoir zelfs tweemaal die staking, en ook de Rechter-Commissaris heeft mij bij de Instructie gevraagd of ik ook speciaal over die staking had gesproken. De Officier van Justitie veronderstelde, dat de algemeene opwinding, die er onder de arbeiders bestond tengevolge van dien strijd, ook mij wel zou hebben aangegrepen en dat ik, toen ik sprak over die staking, heftig en opruiënd zou zijn geworden. En later beweerde hij, dat er gedurende die bouwvakstaking tal van wanordelijkheden waren voorgevallen, die mede het gevolg waren van „zoodanige redevoeringen" als ik zou hebben gehouden.

Het zou niet de moeite waard zijn, mijnheer de president, hier op die niets bewijzende veronderstellingen en algemeenheden de aandacht te vestigen, als ze niet een echo waren van een veel gehoorde

klank. Er is over die staking zóóveel geschreven geworden met de bedoeling de Justitie tot een „krachtig optreden" ertegen aan te sporen, dat ik die uitingen van den Officier van Justitie even wil bespreken. Zelfs bij de algemeene beschouwingen over de begrooting in onze Tweede Kamer op 12 Dec. 1910 is daarover gesproken geworden op een wijze, die meer dan schandelijk is. Ik heb in de leiding van die staking een belangrijk aandeel gehad, mijnheer de president, en ben daarop trotsch. Want als er ooit een staking is geweest die gewettigd en rechtvaardig was, dan was het wel die bouwvakstaking. Maar door leugen en bedrog heeft men haar in discrediet gebracht. Een onafgebroken leugenkampagne is stelselmatig gevoerd geworden door de groote kapitalistische pers, die daarbij werd gesteund door de organen der S. D. A. P. en der kerkelijke en sociaaldemokratische vakbewegingen. Men heeft den strijd, die een zuivere strijd was voor verbetering van vaktoestanden, genoemd een „anarchistisch relletje", het werk van „een paar anarchistische misleiders". Maar mijnheer de president, kunt ge U voorstellen dat vele honderden arbeiders vijf maanden lang staken, honger en ellende blijmoedig verdragen, als ze niet ernstige en gewichtige grieven hebben? Kunt ge U voorstellen, dat die honderden arbeiders in geregelde vergaderingen twee en driemaal per week samenkomen, af en toe bij geheime en schriftelijke stemming besluiten tot voortzetting van den strijd, als ze niet gansch en al van de noodzakelijkheid daarvan doordrongen zijn? — Wie bij een strijd als die der Amsterdamsche bouwvakarbeiders slechts denkt aan persoonlijke invloeden en politieke drijfveeren, heeft al verbazend weinig kennis van de menschen en van maatschappelijke bewegingen.

Hoe hoog staat in vergelijking daarmede dan een man als de Duitsche pater Lehmkuhl, wanneer hij schrijft:

„De werkstaking is een soort van oorlog tusschen arbeiders en kapitalisten. Oorlog is steeds de uitbarsting van vijandelijkheden en niet zelden de grond voor ver-

scherpte vijandschap —; de bestaande veeten worden blootgelegd en gevoed. Zoo is de werkstaking een teeken van bestaande klassenverschillen en klassenhaat en een verscherping van deze. De werkstaking, vooral een groote, ontstaat niet, wanneer niet bij de arbeiders de meening is doorgedrongen, dat de arbeidgevers hun het loon onthouden, dat zoowel recht als billijkheid, alsook de physieke behoeften der arbeiders en hun familie vereischen. Groote massaas van arbeiders zetten niet zoo lichtzinnig dagen, weken lang alle verdiensten op het spel, met gevaar nog ellendiger te moeten lijden, indien niet het bewustzijn van onrechtvaardig machtsmisbruik recht levendig bij hen is geworden." [1])

Er zijn ten tijde van die staking wanordelijkheden gepleegd, dat is waar. Wanneer men althans aanneemt dat de toestand van tegenwoordig „ordelijk" kan heeten. Daar zou evenwel heel wat op aan te merken zijn, doch dat kan hier achterwege blijven. Zeker is het, dat de patroons in de Amsterdamsche bouwvakken een toestand hadden geschapen, door loondrukking en tyrannie, die niet ordelijk genoemd kon worden, die de werklieden met haat en wrok had vervuld, zóólang, tot er een uitbarsting volgde. Er zijn arbeiders mishandeld, werd in de Tweede Kamer gezegd, die met God en eere hun brood wilden verdienen. Maar mijnheer de president, de staking werd slechts geproclameerd voor 62 bouwvakarbeiders, en toen hebben de werkgevers eenige duizenden arbeiders uitgesloten, die ook hun brood wilden verdienen, met of zonder God en eere. Daaronder waren vele honderden arbeiders, zooals grondwerkers en heiers, die niets met den strijd van de metselaars en opperlieden hadden uit te staan. En toen de werkgevers de geregelde Amsterdamsche vaklui hadden uitgesloten, toen haalden ze onderkruipers op hun werken. Die onderkruipers verrichten, meerendeels in onwetendheid, het laagste wat er verricht kan worden: zij eten het brood op van een medearbeider, die dat tijdelijk in den steek liet, omdat het onvoldoende was om er van te leven.

[1]) Pater August Lehmkuhl inzijn brochure: „Arbeitskontrakt und Strike", Hoofdstuk II.

U zal zeggen, mijnheer de president, dat niemand mishandeld mag worden. Ik zeg dat met U, want vuistslagen overtuigen niemand dat hij verkeerd handelt, kunnen hoogstens vrees inboezemen. Maar het zou de vraag wezen, of U, wanneer U staker was en honger hadt, ook zoo zou redeneeren, wanneer een onderkruiper uw werk opvatte. Ik denk in zulke gevallen vaak aan wat Heinrich Heine zegt in zijn beroemd „Wintersprookje":

Im hungrigen Magen Eingang finden
Nur Suppenlogik mit Knödelgründen,
Nur Argumente von Rinderbraten,
Begleitent mit Göttinger Wurst-Citaten.

Ein schweigender Stockfisch, in Butter gesotten,
Behaget den radikalen Rotten
Viel besser, als ein Mirabeau
Unt alle Redner seit Cicero.[1])

Zoo meen ik, mijnheer de president, dat men steeds de omstandigheden moet kennen, om te beoordeelen of het gebruik maken van geweld geoorloofd is. Stakende arbeiders veroordeelen, alléén omdat ze ook geweld hebben gebruikt, lijkt mij zeer onmenschkundig en onrechtvaardig. En te doen zooals de Officier van Justitie deed, die zoogenaamde „wanordelijkheden" toeschrijven aan „zoodanige redevoeringen" als door mij is uitgesproken geworden op 1 Mei, is de oppervlakkigheid ten top gevoerd. Het is de handelingen der menschen uitsluitend verklaren uit geestelijke oorzaken, met negatie van alle stoffelijke,

---

[1]) Een hongerige maag is slechts te spreken,
Voor soep en ander krachtig eten,
Voor argumenten als rundergebraad
Vergezeld van een Geldersche worst-citaat.

Een zwijgende stokvisch in boter gebakken,
Dat lijkt die radikale snaken,
Veel beter dan een Mirabeau,[2])
En alle redenaars sinds Cicero.[3])

---

2) Bekende figuur uit de Fransche Revolutie.
3) Groot redecaar uit den Romeinschen tijd, ruim 100 jaar vóór het begin onzer jaartelling.

een methode, die sedert lang door de wetenschap is veroordeeld, en herinnert aan den tijd der heksenprocessen en toovenaars. Een Officier van Justitie moest toch te hoog staan voor zoo'n redeneering. Het is immers hetzelfde als wat de psychiaters deden in de Papendrechtsche rechtszaak, toen ze alle getuigenverklaringen op rekening stelden van het drijven van één persoon, dien ze voor 't gemak een waanzinnigen twistzoeker noemden. Maar prof. Mr. van Hamel typeerde die methode heel juist, toen hij in zijn pleidooi zeide:

„De psychiaters zouden de kruistochten willen beoordeelen zonder Golgotha, de arbeidersbeweging zonder den honger."

Uit de geschiedenis blijkt dan ook, dat het gebruik maken van Revolutie en Geweld op zichzelf niet zoo erg is, wanneer men maar zorgt dat men slaagt bij zijn pogen. In mijn verdedigingsrede voor de rechtbank heb ik dat reeds met vele voorbeelden aangetoond. Ik wil mij hier nog beroepen op Dr. Abram Kuyper. Die heeft meegedaan aan gewelddadig verzet tegen kerkelijke besturen, bij gelegenheid van de scheuring in onze Nederlandsche protestantsche kerk. Het is bekend, dat toen door het uitzagen van deurpaneelen bezit is genomen van de Nieuwe Kerk te Amsterdam. Toen is Dr. Kuyper en de zijnen verweten geworden, dat ze „Revolutionair" optraden en daartegen heeft hij zich toen verdedigd o.m. door het volgende:

Is de revolutie altoos zonde?

„Rebelleeren", „muiten", „opstaan", „oproer in het land verwekken", is in den gemeenen (gewonen) zin een gruwelijk, gansch vermetel, van God gevloekt bedrijf.

„Revolutie" is voor den man, die er schuldig aan staat, een meest doodelijk brandmerk.

Waar men ook de oogen voor sluite, voor den rebelleerder, den oproermaker, den muiter geen pardon!

Hoe verbaast ge u dan nog, dat men ook over u, geschorste Kerkeraadsleden, dat booze woord met voorliefde, dit schelle woord op het luidst, dit verplette-

rend woord het aanhoudendst van allen kant heeft uitgeroepen?

De Haagsche Kerkeraad ging met zijn „Revolutionair" voorop.

Het Handelsblad volgde.

De Kroniek kwam achteraan loopen.

Zelfs Recht voor Allen deed mee.[1]

En zoo deed de heer Hogerzeil.

Van het complot viel niets te bewijzen. Daarover moest men dus wel heenglijden; want puur, klinkblaar „liegen" gelijk in het Utrechtsch Dagblad zeker correspondent dit deed, loopt toch al te zeer in den kijk. Maar de Revolutie, die beraamd, en tot begin van uitvoering gekomen was, dat is en blijft de horen, waarbij men deze koe wil aanvatten en... naar het outer (altaar) sleepen.

In die aanklacht van „Revolutie" ligt uw vonnis!

Daarom terstond, vóór alle verder debat, de categorische (algemeene) vraag: Is Revolutie altoos zonde?

Vloekt, veroordeelt ge alle Revolutie?

Sterker nog, laat zich nooit een geval denken, waarin ge de Revolutie niet als infaam vonnist, maar als heldenbedrijf tooit?

Zie die vraag wel in de oogen.

Denk ze scherp in.

En geef geen antwoord, eer ge u deugdelijk bezonnen hebt.

Is Revolutie altoos zonde?

En dan meenen we ons te herinneren, dat zeker klein land de laatste twaalf jaren, slag op slag, keer op keer, nationale feesten vierde. Jubilaeën van drie eeuwen her, waarbij de rijmers van „Oranje en Spanje" zongen. En al de vreugd der kleinen was, om af te geven op den Spanjool.[2]

Aan die nobele feesten deed al wat nobel in den lande was mêe, Rome natuurlijk uitgezonderd. Maar anders heel de pers, alle geletterde kringen. Ook onder alle richtingen. Ieder loofde, ieder prees, ieder verheerlijkte, wat de Geus, wat Marnix (van St. Aldegonde) en wat Prins Willem van Oranje tegen Filips (II) en Alva hadden bestaan.

Men neemde dat: den Opstand tegen Spanje en zong, dat die Opstand schoon, de Revolutie onze redding, dat Omwentelen van het staatsbestuur de geboorte onzes volks was geweest.

In onze kerken, ook in de Haagsche kerken, heeft men er God voor gedankt.

---

[1] Maar in goedkeurenden zin, terwijl andere bladen en personen sterk afkeurden!

[2] Zie het boekje De Opruier, bladz. 28 en 29.

Ah, zoo! dus niet „alle" Revolutie zonde. En omgekeerd zijn er dus ook Revolutiën, die mochten, die moesten; die plicht en eer, en vreeze Gods gebood.

Van 1688 leeren onze kleinen op hunne tabelletjes: „Engelsche Revolutie. Willem III verdrijft de Stuarts."

En nu, neem wat boekje van Nederlandsche historie ge wilt, op openbare en neutrale scholen, overal en allerwege vindt ge ook déze Revolutie als heldenstuk, als vroom bedoelen van onzen Willem van Oranje geloofd (geprezen). [1]

Twee Revolutiën dus reeds, beide om het eerzaamst, en beidemaal inééngevlochten met Oranjes schoonen naam.

Toch voegen we er nog een derde aan toe.

Ook met Oranje!

Toen in 1813 heel ons land tegen Frankrijks satellieten opstond.

Ook een Revolutie, door een overkalmen Van der Palm in het zangerigst proza bezongen.

Reeds drie Revoluties dus voor een, die geen brandmerk, maar eere brachten, en die met name door de deftiger leeraars, zoo hier als over zee, steeds van den kansel zijn hoog gehouden.

Het antwoord op de vraag is er dus.

Is Revolutie altoos zonde?

Stellig neen!" [2])

Ziedaar, mijnheer de president, de Staatskundige Revolutie in beginsel aanvaard door niemand minder dan Dr. Abram Kuyper, op wien ik mij ook reeds beriep in mijn verdediging voor de Rechtbank. Er zijn gevallen en omstandigheden — Kuyper noemt er eenige en ik noemde er in mijn vorige verdediging ook eenige — waarin Revolutie en geweldadig verzet tegen de gestelde machten geoorloofd en zelfs plichtmatig is. Over de voorwaarden welke daartoe vervuld moeten wezen, zal men 't wel nooit eens worden, want er is steeds een partij die Revolutie ongeoorloofd acht: dat is de partij waartegen de revolutie wordt gericht. De protestanten noemen „Den opstand tegen Spanje" geoorloofd, de katholieken daarentegen een gruwelijk en goddeloos bedrijf. Als

---

[1]) Zie het boekje De Opruier, bladz. 11.

[2]) Uit de brochure van Dr. Kuyper Complot en Revolutie, hoofdstuk 10.

regel kan men wel aannemen, dat elke Revolutie geoorloofd is, wanneer ze slaagt. En als ze mislukt? Dan worden de revolutionairen als misdadigers veroordeeld en gevonnist.

Dr. Kuyper gaat echter nog verder. Hij verheerlijkt ook — en dat is heel goed te begrijpen, omdat hij er zich van bediende — de Revolutie in de kerk. Daaromtrent schrijft hij:

„We meenden op 31 October jarenlang van de gezegende Kerkhervorming te hebben vernomen. We meenden, dat de Synode zelve alle predikers tot gedachtenisviering van die „gezegende Kerkhervorming" had aangespoord. We meenden dat men onder ons, Protestanten, het verdoemen van Luther als oproermaker nog aan Rome en haar aanhang overliet. [1]

We dachten zoo, dat onze martelaren zelfs door ironisch-Irenische mannen, als Hogenzeil, met eere om huns bloede wille herdacht werden. Kortom, we leefden nog altoos in de inbeelding voort, dat de Kerkelijke Revolutie, die onze vaderen tegen de toenmalige Hoogere Besturen in de Hiërarchie van Rome doorzetten, niet met smaad overdropen. maar met een lauwer gekroond wierd.

Er staat bij de Leidsche barière een Koepel-Kerk!

Die kerk dagteekent van 1878, toen Amsterdam inbileerde over zijn Kerkelijke Revolutie van voor drie eeuwen.

En de geestdrift voor dien Kerkbouw, monument van roemrijken opstand tegen Kerkelijke Besturen, is ontvonkt niet door een driftigen hoop, maar door onnavolgbaar rustige burgers, als onze Hazebroek; en voorts door een Hogerzeil, een Vos, een Adriani; juist de mannen, die thans al wat niet bukken wil, breken willen.

Komt het wellicht daar maar vandaan, dat hun Kerkbouw niet slagen wilde?

Doch dat doet er niet toe.

Hoofdzaak is, dat ook de Reformatie openbaar verzet was tegen wettig bestaande Hoogere Besturen; en dat niemand dezer heeren het hart in 't lijf heeft, om openlijk te zeggen: de Reformatie keur ik af."

Dat elke Revolutie en gewelddadig optreden tegen de gestelde en wettige machten geoorloofd is, werd opnieuw bewezen het vorige jaar door de Repu-

[1]) Zie voor Luthers optreden het boekje De Opruier, bladz. 27 en 28.

blikeinsche Revolutie in Portugal. Die was gewelddadig en opzettelijk tegelijk. Ze was niet een plotselinge uiting van het volk, tengevolge van eene of andere schokkende gebeurtenis, maar een welberaamde, zorgvuldig voorbereide actie. En ondanks dat, is de nieuwe toestand direct door alle mogendheden erkend geworden. Ik heb daarop ook alreeds gewezen voor de Rechtbank, mijnheer de president, doch nà dien is pas bekend geworden het fijnberekende opzet van die revolutie. De bijzondere correspondent van het groote Fransche blad „Le Temps", seinde uit de hoofdstad van Portugal op 19 Oct. 1910 het volgende:

Reeds geruimen tijd hadden de toekomstige leiders der beweging daarvoor diepgaande studie gemaakt en met geduldige nauwgezetheid hadden zij alles bestudeerd wat betrekking had op de omwentelingen en oproeren, waarvan Parijs het schouwtooneel geweest is. Weinig Franschen kunnen er zich op beroepen, zoo tot in bijzonderheden volledig de geschiedenis van 1830, van 1848, van den staatsgreep, van de Commune te bezitten.

De republikeinsche partij, sedert lang in het land van de partijen de sterkste, de meest aaneengeslotene, heeft eerst getracht haar doel op wettelijke en vredelievende wijze te bereiken; de ontwikkeling der partij, de toenemende vezwakking der monarchie, zouden de eindoverwinning aan de republikeinen verzekeren. Maar de dictatuur van Franco heeft den geleidelijken gang van zaken verstoord en de republikeinen genoodzaakt samen te zweren en met geweld te handelen. Tot in de kleinste dorpen werden commissies van republikeinen gevormd, die langzaam aan bijkans het geheele land wisten over te halen. In het zuiden van Portugal, maar vooral in Estramadouro en Alemtejo, gelukte de republikeinsche propaganda bijzonder goed, maar de ziel en de burcht van het republikanisme bleef Lissabon (de hoofdstad).

Het was vóór alles noodig het leger en de vloot te winnen; daartoe verspreidde men niet alleen kranten, maar ook vluchschriften en voor soldaten en matrozen bevattelijke vragenboekjes, als bijv. het Canhenho do Soldado (het boekje van den soldaat). Tusschenpersonen hielden zich op in de herbergen buiten de stad, in de sigarenwinkels bij de kazernen, zoodat ze voortdurend met de troep in aanraking kwamen. Daar men echter aan de in voorbereiding zijnde omwenteling niet het karakter wilde geven van een pronunciamento — openbare opstandsverklaring — wel van een volksbeweging, die het leger mee zou sleepen, moest men er op bedacht

zijn wapens voor de burgers te verkrijgen. Met behulp van de spoorwegbeambten, die voor het grootste deel aangesloten waren bij de republikeinen, kon er in Portugal een voldoende hoeveelheid Browning-revolvers ingevoerd worden, die rondgedeeld werden.[1]) Ten slotte had men zich de uiterst gewichtige medewerking verzekerd van de meeste telegrafisten en van het personeel der tuighuizen."

Daar kunnen wij, socialisten, een voorbeeld aan nemen, mijnheer de president! Van het standpunt van „wet" en recht" beschouwd, was dat dus daar een uitermate misdadige beweging in Portugal!

En twijfel aan de waarheid van die mededeelingen behoeft niet te bestaan, want de correspondent van „De Nieuwe Rotterdamsche Courant" deelt in dat blad van 1 Nov. 1910 mede, wat een collega van hem opteekende uit den mond van een der voornaamste leiders der Revolutie, die dan ook gouverneur van de hoofdstad werd toen de Revolutie was gelukt, den heer Eusebio Leäo. Deze schrijft het volgende:

„Onze omwenteling, zoo vertelde dan Leäo, werd volgens een vast plan voorbereid, waarbij niet gerekend werd op de hulp, die misschien de geestdrift der bevolking zou kunnen wezen. Alles, zelfs het aantal der vermoedelijk op te offeren levens, was berekend. Steun aan ons omwentelingsplan gaven vooreerst eenige intellectueele republikeinen, die, met buitengewone liefde voor hun ideeën bezield, zich aan den arbeid zetten, in de onwrikbare verwachting, dat door vereenigd arbeiden een republiek tot stand kon komen. Geen kleinigheid werd vergeten, het werk bestond niet alleen uit vergaderen, maar ook uit het (veel gevaarlijker) winnen van tot nu toe koningsgezinden voor onze ideeën. Ja, wij moesten op alles voorbereid zijn, opdat onze omwenteling niet op een slachting in de straten zou uitloopen, maar tot de overwinning der republikeinen zou voeren. De zielen van onze beweging waren Joao Chagas en Candido dos Reis, ofschoon zij niet direct in het directorio (directie) zitting hadden.

Het uitvoerend comité, dat de moeilijkste taak had om de revolutie in de straten op te wekken en te regelen,

[1]) Nu behoeft men er zich toch ook heelemaal niet over te verwonderen, dat kort nà de omwenteling de spoorwegarbeiders in staking gingen, toen hun eischen voor verbetering van positie werden afgewezen. Zij hadden de wapens geleverd voor de revolutie en zouden er niet van profiteeren?!

De schrijver.

werd reeds op het republikeinsche congres van Setubal in April 1909 gekozen. Zij moesten niet alleen toen de verkiezingen leiden, maar ook medewerken om den directen opstand te doen slagen. Eusebio Leão hoorde onder hen. De leden voelden na die verkiezing hun groote verantwoordelijkheid en na dit congres hebben zij geen uur voorbij laten gaan zonder voor hun doel te werken. Een ieder had zijn eigen taak. Zoo was dr. Antonio José d' Almeida, nu minister van binnenlandsche zaken, uitgekozen om de burgers voor de omwenteling te winnen. En onder de militaire elementen moesten Joao Chagas, Candido dos Reis en Affonso Costa werken. Juist omdat de omwenteling snel tot stand moest komen, moest de voorbereiding zoo bijzonder nauwkeurig zijn tot in alle onderdeelen. De moeilijkheden waren echter groot, er ontbrak geld en het militaire element sloot zich niet aan. Over de manier om aan geld te komen waren de meeningen verdeeld. Nog moeilijker was het juist te berekenen welk bedrag er noodig zou zijn. Enkelen schatten het op 175 à 200 duizend gulden, anderen op 750 à 800 duizend gulden.

Zoozeer liepen de meeningen uiteen.

Een groote som, zoo vertelde Leão, was ons uit het buitenland aangeboden, maar wij wilden die niet aannemen, omdat wij begrepen, dat wij op eigen krachten behoorden te steunen. Het vormen van een commissie voor de financieele zaken mislukte, omdat van de 25 personen die wij daarvoor aanwezen, (elk moest 4 contos d. i. 10,000 gulden bijdragen en daarvoor verantwoordelijk blijven) er 22 zich terugtrokden, wat eenigzins te verontschuldigen was, wijl wij op geen stukken na de benoodigde som ramen konden, en wijl wij door het lange talmen al eenig vertrouwen verloren hadden. Eindelijk besloten wij onder elkaar te zamelen om van het ingekomen geld wapenen te koopen. Wij bestelden die in het buitenland, onder conditie van levering binnen de grenzen van Portugal, waarna ze door partijgenooten Lissabon zouden worden binnengesmokkeld. Vooral Estevao Pimentel, nu gouveneur van Evora, onderscheidde zich hierbij. Het bewaren dier wapenen werd toevertrouwd aan Martino Cardoso en Candido dos Reis. Wij hadden echter ook een bewaarplaats in het huis van iemand die voor een aanhanger van Franco gehouden werd, en in wien de politie dus het volle vertrouwen had."

We leeren uit deze geschiedenis dit, mijnheer de president, dat men bij het gebruik maken van geweld en revolutie moet zorgen succes te hebben. En daarvoor is noodig elke actie goed voor te bereiden en elke beweging goed te organiseeren. Alleen reeds

dáárom is het zoo dwaas, aan te nemen, dat ik in een vergadering als die van 1 Mei 1910, zou hebben opgeruid tot geweldpleging. Ik heb dat voor de rechtbank reeds uitvoerig aangetoond, doch hoe langer ik over die beschuldiging nadenk, hoe bespottelijker ik ze vind.

Ik begrijp dus niet veel van onze Rechtspraak, mijnheer de president, omdat ik steeds meer tot de ervaring kom, dat ze met wat een gewoon mensch Recht noemt, niets hoegenaamd uitstaande heeft. Dat iets Recht of Onrecht is, al naar gelang het gelukt of mislukt, dat maakt men aan een onbedorven mensch nooit duidelijk. Maar wat wèl door steeds meerderen wordt begrepen is dit, dat **Recht** en **Macht** in de praktijk zoowat op hetzelfde neerkomt.

Ten slotte, mijnheer de president: Wat zal er in dit geval gebeuren met dezen inspecteur van politie, die in zijn verslag van mijn rede iets heeft geschreven wat niet door mij is gezegd? — Er is hier door een aantal getuigen à décharge, en ook door mij zelf, onvoorwaardelijk verklaard, dat de woorden: „Wanneer we dan samenkomen en we hebben slechts een zakdoek in den zak, dat geeft niets", niet door mij gesproken zijn. Ik kan gemakkelijk nog meer getuigen vinden, die hetzelfde willen verklaren. De vraag is nu: Hoe komt iets in het verslag, dat niet is gezegd geworden? Dat er dingen in staan die onjuist zijn, onvolledig, uit hun verband, dàt is alles te begrijpen en te verklaren. Maar moeilijker wordt begrijpen en verklaren in dit geval.

Nu stel ik op den voorgrond, mijnheer de presieent, dat ik geenszins wensch, dat deze inspecteur van politie wordt vervolgd wegens meineed. Ik wensch niemand in de gevangenis, omdat het m.i. inrichtingen zijn, waar de veroordeelden worden gemarteld uit wraak, doch niet tot betere inzichten en opvattingen gebracht, voor zoover dat noodig mocht zijn. Voor marteling en wraak sta ik te hoog in mijn opvatting van het leven en de menschen, en dus niet om mijnentwille behoeft deze man te worden vervolgd.

Maar ik vraag mij met ontzetting af: Wat zou

het gevolg zijn, indien hier omgekeerd eens één of meer getuigen à décharge op zooiets zouden zijn betrapt als dezen inspecteur van politie? — Dan zouden zij in de gevangenis terecht zijn gekomen, voor vele maanden.

Het is nog niet lang geleden, dat hier door U, heeren van het Hof, een socialist is vrijgesproken, ondanks dat de politiemannen beweerden, en volhielden onder eede, dat hij opruiende woorden had gesproken. Ik bedoel den heer G. Rijnders. Een groot aantal getuigen à décharge hebben hier toen ook verklaard, dat de ten laste gelegde woordan niet waren gesproken. Ik vraag dus nogmaals: **Hoe komen woorden, die niet gesproken zijn, in de verslagen, die de politie maakt van onze redevoeringen?**

Mijnheer de President, wij hebben dezer dagen weer een vreeselijke geschiedenis gelezen van een Duitsch vonnis, geveld op een politieverklaring. In 1895 werden daar een aantal socialisten veroordeeld tot ettelijke jaren gevangenisstraf, omdat ze beschuldigd werden een valschen eed te hebben afgelegd in een proces tegen één hunner kameraden. Die kameraad werd beschuldigd, een politieman, genaamd Münter, te hebben beleedigd in de uitoefening van zijn functie. De waarheid was, dat die politieman was een ploert, een schoft, of wat ge wilt van dien aard, die den socialist onwettig had mishandeld. Dezer dagen is dat vonnis herzien en heeft de zaak gediend voor de rechtbank der gezworenen te Essen. Daar verklaarde de gewezen chef van den politieman Münter, die inmiddels overleden is, o.m. dit:

„Wanneer hij een stuk in den kraag had, was het erg lastig, om met hem om te gaan. Hij had een hoogen dunk van zichzelven en hield zich voor den alleenheerscher van Herne en den omtrek."

Uit de rede van den procureur-generaal van de rechtbank haal ik slechts dit aan:

„Het is niet onze zaak, over Münter te oordeelen. Wij hebben hem niet kunnen hooren, en het zou in strijd zijn met het eerste beginsel van de rechtvaardigheid, om iemand te veroordeelen, voor men hem gehoord heeft.

Wij stellen in Münter alleen belang als getuige in dit proces. En dan moet ik onvoorwaardelijk toegeven, dat tegen dien getuige velerlei is ingebracht en dat hij als een buitengewoon verdacht getuige beschouwd moet worden, als zulk een verdacht getuige, dat men uit zijne verklaringen geen gevolgtrekkingen ten nadeele van de beklaagden mag maken. Aan dat getuigenis mag geen waarde meer gehecht worden. Het moet geheel buiten beschouwing blijven. Op grond van het getuigenverhoor, waarbij alles te pas is gebracht wat er maar bij te pas te brengen was, ben ik tot de overtuiging gekomen, dat de beklaagden zich aan het hun ten laste gelegde niet schuldig gemaakt hebben en verzoek ik de gezworenen, alle vragen aangaande hun schuld ontkennend te beantwoorden." [1])

Mijnheer de president, dit vonnis is herzien geworden en de beklaagden, die inmiddels reeds lang onschuldig de marteling hebben doorstaan, zijn in hun eer hersteld. Maar ik ben overtuigd, dat vele vonnissen worden geveld, ook in ons land, op meineedige getuigenissen van politieagenten. En één der oorzaken daarvan is, dat autoriteiten en justitie steeds geneigd zijn de politie de hand boven het hoofd te houden. Volkomen begrijpelijk trouwens, want Prof. Mr. van Hamel heeft zeer terecht opgemerkt in zijn pleitrede in de zaak van Papendrecht, dat „de politieagenten zijn de vingertoppen van het gezag".

Een kras voorbeeld daarvan speelde zich dezer dagen (7 Febr. j.l.) nog af voor de 6e Kamer van de Rechtbank te Amsterdam. Daar stond een kastelein terecht, beschuldigd van beleediging van een reserveluitenant. Hij had echter vijf getuigen à décharge, die onder eede verklaarden dat hij onschuldig was aan het ten laste gelegde. En wat was toen het oordeel van het Openbaar Ministerie? — Net zooals bijna altijd het oordeel is van de justitie! Hij zeide, volgens „Het Handelsblad", het volgende:

„Het O. M., Mr. Del Campo, wees in zijn requisitoir op de merkwaardige omstandigheid, dat vier getuigen à charge zeggen, dat beklaagde zes minuten heeft staan

[1]) Deze aanhalingen zijn uit „De Nieuwe Rotterdamsche Courant" van 4 Febr. 1911.

schelden, terwijl vijf getuigen à décharge verklaren: Er is niets van aan. De psychologie van dit eigenaardig geval meent hij te moeten zoeken in een der slechte kanten van onzen volksaard: De bereidwilligheid van getuigen om, zoodra het geldt te verklaren tegen het gezag, verklaringen af te leggen, die zij, als men hun op het geweten af vroeg, niet zouden afleggen. De gouden knoop werkt op honderden, op duizenden als de roode lap op den stier!"

Zóó is de gewone opvatting van de justitie: de getuigen à décharge zijn veel minder geloofwaardig dan de getuigen à charge. En vooràl als ze getuigen tegen politiemannen of andere machthebbers! Het was intusschen een raak antwoord, wat Mr. Del Campo ontving van den verdediger van den kastelein, n.l. dat het de moeite wel waard zou zijn eens nauwkeurig te onderzoeken, hoe het komt dat het gezag zoo gehaat is bij de groote massa.

Zeker, want er is in breede kringen van het volk ongerustheid, mijnheer de president, over de rol, die de politie vervult in tal van strafprocessen. De gebeurtenissen in Papendrecht en Tubbergen hebben het vertrouwen in de politieverklaringen ernstig geschokt, óók van velen, die de politie niet gewoon zijn te beschouwen als een klasse-instrument.

Is dat rechtspraak? zou ik willen vragen, als een spreker bloot staat aan vervalsching van wat door hem wordt gezegd? — Moet een spreker zich dan steeds voorzien van een cordon eerlijke menschen, die zich bijzonder scherp op luisteren toeleggen, teneinde getuigen à décharge bij de hand te hebben tegen eventueele „notities" van de politie?

Meent Gij, mijnheer de president, dat de arbeiders, die deelnemen aan de socialistische beweging — en dat is het kernachtigste en energiekste deel — deze dingen niet zien? Meent Gij dat ze zich door zulke vervolgingen ook maar één oogenblik zullen laten afschrikken? — Die tijd is voorbij, mijnheer de president. De socialistische beweging is te diep en te breed geworden, om haar met eenige maanden gevangenisstraf te stuiten in haar vaart. Er is weinig toevalligs meer in die beweging, er zit een eigen gang

in, veroorzaakt door eigen kracht, die gevoed wordt vooral door de feitelijke ontwikkeling der maatschappij. Onweerstaanbaar worden steeds nieuwe lagen der arbeidersklasse tot haar aangetrokken en al is de macht der heerschende klassen ook nog groot en overwegend, de tijd van berusten is voor de arbeidersklasse voorbij, haar zegepraal is zeker. Het wordt zoo juist gezegd door den dichter:

Eeuwen zijn voorbijgetrokken, dat zij zwoegden, doof en [blind,
Nooit eens opgeschrikt van 't lijden, zonder hope, slaafs [gezind;
Maar nu steken ze op hun ooren en hun kreet ruischt [op den wind
En 't ontwaakte volk marcheert.
Hoor het rollen van den donder!
Hoog de zon en nacht daaronder,
Door het donker komt een wonder:
't Is het volk, dat opmarcheert!

Hoort en beeft nu, trotsche rijken, want vervuld is nu [de tijd;
Eens was voor u al ons werken, maar nu roept ons [hooger strijd.
Wij zijn menschen en verov'ren ons de volle mensch'lijk- [heid,
Wie ook tegen ons marcheert!
Hoor het rollen van den donder!
Hoog de zon en nacht daaronder,
Door het donker komt een wonder:
't Is het volk, dat opmarcheert!

Zoo marcheeren wij, de werkers, en 't geluid dat gij [daar hoort,
't Is de krijgskreet der bevrijding, die de zware lucht [doorboort,
En ons vaandel draagt de kleuren van den morgen, die er [gloort,
Nu de nieuwe tijd marcheert!
Hoor het rollen van den donder!
Hoog de zon en nacht daaronder,
Door het donker komt een wonder:
't Is het volk, dat opmarcheert! [1])

---

[1]) Mr. P. J. Troelstra in „Van Leed en Strijd".

Bij de uitgeefster dezes is mede verschenen, en zoolang de voorraad strekt te verkrijgen tegen 12 ct. franco per post:

DE OPRUIER

Onuitgesproken verdedigingsrede van H. Kolthek Jr. voor de 4de Kamer van de Amsterdamsche Rechtbank, op 20 October 1910

Deze verdedigingsrede is door de geheele arbeiderspers uitbundig geprezen en was in haar eerste oplaag van 3250 exemplaren in ééne week uitverkocht. Ook van den tweeden druk werden in enkele weken nog bijna 2000 exemplaren verkocht.

Wie het verdedigingsmateriaal van Kolthek dus compleet wil hebben, schaffe zich ook **DE OPRUIER** aan.